

Η φιδιογυαίκα Μεγάλη Θεά των Σκυθών, έργο Έλληνα χρυσοχόου του 4ου αι. π.Χ. Διακόσμηση σκυθικού χαλίνου. Βρέθηκε σε σκυθικό τάφο στην περιοχή Μελιτοπόλ (Ουκρανία).

ώνα, όταν άκμαζαν τα βασίλεια της Μυκηναϊκής εποχής. Οπισώδηπτε πριν από τον Τρωικό πόλεμο, που έγινε στις αρχές του 12ου αιώνα, γιατί είναι εντελώς ξεκάθαρο πως οι αρχηγοί της στρατιάς ήταν απόγονοι ή είχαν συγγενικούς δεσμούς με τους Αργοναύτες. Αν μάλιστα πιστέψουμε τους αρχαίους ποιητές, που λένε πως η Αργώ πέρασε τον Ελλήσποντο γλιστρώντας μέσα στη νύχτα, γιατί ο βασιλιάς της Τροίας Λαομέδων φρουρούσε την είσοδο των στενών και δεν άφηνε κανένα ελληνικό πλοίο να περάσει, τότε μπορούμε να χρονολογήσουμε το ταξίδι γύρω στο 1280 με 1260 π.Χ. Τα μυκηναϊκά ευρήματα στη Μαύρη Θάλασσα, αν και λιγοστά, ενισχύουν την άποψη πως το πρώτο πλοίο που διάβηκε τον Βόσπορο ήταν η πενντήκωπη Αργώ.

Κάθε ανυπέρβλητο εμπόδιο που ξεπεράστηκε προκάλεσε τόσο θαυμασμό ώστε απέκτησε τη μορφή του άθλου. Κάθε άθλος είναι ένα ξόρκι που φανερώνει τον τρόπο για το άγνωστο: αυτόν τον παράλογο κόσμο της αταξίδευτης θάλασσας, της ανεξερεύνητης παράλιας ζώνης και των μεγάλων ποταμών που οδηγούν στη σκοτεινή ενδοχώρα. Από τη Μυκηναϊκή εποχή, όταν αρχίζουν τα βορειοανατολικά ταξίδια και δημιουργούνται οι πυρηνες των μύθων, μέχρι και τους Κλασικούς χρόνους, όταν όλη η παράλια ζώνη, από τον

Ελλήσποντο ως τις εκβολές του Δον στο Αζόφ, ανήκει στις εκατοντάδες ελληνικές αποικίες, οι Έλληνες προσπάθησαν να εκλογικεύσουν τον νέο κόσμο που γνώριζαν. Εξισορρόπησαν τις ξένες δυνάμεις αντιπαράθετοντας εξωπραγματικά περιστατικά, θρεμμένα από τη δική τους μυθολογική ικανότητα ή τουλάχιστον ενταγμένα στα όρια της δικής τους αντίληψης.

Όλοι οι μύθοι που συνδέθηκαν με τη Μαύρη Θάλασσα, οι άθλοι, τα τέρατα, τα διφυή όντα όπως οι Αμαζόνες και η γυναίκα-φίδι, οι κυνηγοί κεφαλών Ταύροι και που θυσιάζαν ναυαγούς, αλλά και οι μάγισσες Μήδεια και Κίρκη, όλες οι φανταστικές ιστορίες χωρούν μέσα στις υπερβατικές δυνατότητες της αρχαίας ελληνικής σκέψης.

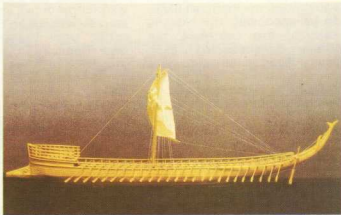
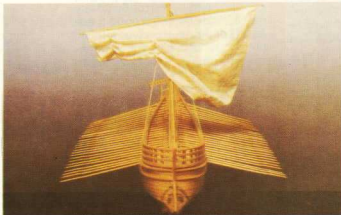

Πέτρινες άγκυρες της μυκηναϊκής εποχής από το θόρειο λιμάνι της Μεσημβρίας.

Ο χώρος της υπέρβασης μπορεί να ονομαστεί, συμβολικά, Άξενος Πόντος. Έτσι άλλωστε αποκαλούνται τη Μαύρη Θάλασσα οι αρχαίοι συγγραφείς των νεότερων εποχών, θέλοντας να τονίσουν τις τρομερές δυσκολίες που είχαν να αντιμετωπίσουν οι πρωτοπόροι ταξιδευτές πριν ιδρυθούν οι πρώτες αποικίες. Τα παλαιότερα κείμενα όμως την αναφέρουν μόνον ως Πόντο.

Ο χρόνος της υπέρβασης, δηλαδή της δημιουργίας των βασιικών μύθων, διαρκεί από τον 14ο ή 13ο αιώνα ως τον 6ο και, ανάλογα με τις περιοχές, από τον 5ο αιώνα.

Σε όλη αυτή τη διάρκεια ο Άξενος Πόντος πλουτίζεται με ιερά σημάδια, μνήμες και εμπειρίες. Από τους δώδεκα άθλους του Ηρακλή, οι τέσσερις τελευταίοι πραγματοποιούνται στα νότια και ανατολικά παράλια, στο χώρο που εκτείνεται από τον Βόσπορο μέχρι τον Καύκασο και την Αζοφική. Θα ακολουθήσουν ο Θησέας, που πήγε κι αυτός στις Αμαζόνες, η Ιφίγένεια, που έφτασε στο νοτιοδυτικό άκρο της Κριμαίας, αλλά και ο Ορέστης –ναυαγός στη γη των Ταύρων–, οι ήρωες του Τρωικού πολέμου Αχιλλέας, Πάτροκλος, Αντίλοχος και Αίας, που ζούσαν στη βραχονησίδα Λεύκη, απέναντι από τις εκβολές του Δούναβη, αλλά και ο Οδυσσεύς που έφτασε ως τα στενά του Κερτς, στην είσοδο της Αζοφικής, για να περάσει τις πύλες του Άδη και να κατέβει στον κόσμο των σκιάων.

Η πενντήκωπη Αργώ (ομοίωμα από το Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος, Πειραιάς). Το θρωλικό πλοίο (μήκους 32 μ.) κατασκευάστηκε στις Παγοσές της θεσσαλικής Μαγνησίας από τον φημισμένο ναυπηγό Άργο, έναν από τους γίους του Φριζού.